

**SINIRLI SORUMLU PANCAR EKİCİLERİ
KOOPERATİFİ ANASÖZLEŞMESİ**

**BİRİNCİ BÖLÜM
KURULUŞ ve AMAÇ**

KURULUŞ:

Madde 1-Bu anasözleşme hükümlerini kabul ederek ortaklığa giren ve girecek olan gerçek kişilerle; 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununda belirtilen tüzel kişiler arasında değişir ortaklı. değişir sermayeli Sınırlı Sorumlu Pancar Ekicileri Kooperatifi kurulmuştur.

Kooperatifi Adı :Sınırlı Sorumlu Pancar Ekicileri Kooperatifi'dir.

SÜRE:

Madde 2-Kooperatifi Süresi 99 yıldır. Bu süre, anasözleşmenin tescili ve ilanı tarihinde başlar ve genel kurul kararı ile uzatılabilir.

YÖNETİM MERKEZİ ve ÇALIŞMA ALANI:

Madde 3-Kooperatifi yönetim merkezi dır. Çalışma Alanı; İllerinin pancar ekim alanları ile gelişmelerine göre Şeker Fabrikasının faaliyet çevresine yeniden girecek illerin sınırları içinde pancar ekilen veya ekilecek olan ve elde edilen ürünleri bu fabrikaya teslim alınacak alanlardır.

Bu alanlarda olup, sonradan diğer fabrika alanlarına geçen veya diğer fabrika alanlarından bu şeker fabrikası ekim alanlarına alınan ortaklar, hukuken değer taşıyan alacak ve borçları ile çevrelerindeki Pancar Ekicileri Kooperatifine devrolunur veya devralınır. Devir ve devir almanın hangi esaslara göre yapılacağı, üst Birlikçe hazırlanacak yönetmeliklerle belirlenir. Diğer tarım ürünlerinin değerlendirilmesi için, çalışma bölgeleri dışında kurulmuş tesislerin ekim sahaları da kooperatifi çalışma alanına alınabilir.

KOOPERATİFİN AMACI ve ÇALIŞMA KONULARI:

Madde 4-(*) Kooperatifi amacı ve çalışma konuları şunlardır:

a)Ortaklarının; toprak hazırlığı, ekim, dikim **gübreleme, mücadele, sulama, bakım, koruma ve hasat** işleri, pancar ve diğer tarım ürünlerinin, yetiştirilmesi, **ıslahı**, muhafazası, depolanması, ambalajlanması, pazarlanması ve tüm tarımsal faaliyetlerinde birim alanda verim ve **kalitenin** artırılması vb. konularda gerekli teknik ve **idari** tedbirleri almak ve bu konularda eğitimlerinde yardımcı olmak, **tarımsal danışmanlık hizmeti vermek**,

b) Ortaklarının ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmalarını sağlamak, tarımsal çalışmalarını düzenlemek, bu amaçla Birliğin muvafakatı alınmak kaydıyla sosyal tesis ve işletmeler kurmak, çiftçi işletmelerini verimli ve kazançlı düzeye yükseltmek için her türlü tedbirleri almak ve bu konularda ilgili Bakanlıkların teknik ve kredi yardımlarından yararlanmak ve gereğinde işbirliği yapmak,

c) Ortaklarını ilgilendiren tarımsal faaliyetlerin ve kooperatif amaçlarının geliştirilmesi yolunda, Şeker Fabrikalarının merkez ve bölge teşkilatı ile ilişki kurmak ve gereğinde işbirliği yapmak,

d) Pankobirlik görüş ve onayı alınmak kaydıyla; özel ve kamuya ait mevcut şeker fabrikaları ile kurulacak tüm şeker fabrikalarına bunların tamamını veya **bir bölümünü** tek şirket çatısı

altında toplayacak kuruluşlara ortak olmak, özelleştirilecek kamuya ait şeker fabrikalarının hisselerinin bir kısmını veya tamamını almak veya kiralamak, işletme hakkını devralmak vb. tasarruflarda bulunmak,

e) Ortaklarının gereksinim duyduğu **her türlü tarımsal girdi ile her türlü damızlık ve besi hayvanları, muhtelif yemleri, bitkisel ürün, tohum, fide ve fidanları yurt içi veya yurt dışından Pankobirlik usul ve önerileri doğrultusunda temin ederek ortaklarına, peşin, uygun taksitlerle veya banka kredili olarak satmak,**

f) Ortaklarının satınalma güçleri bakımından temin etmekte zorluk çektikleri büyük tarım araç ve gereçlerine sahip olmak ve bunların ortaklar yararına işletilmesini sağlamak,

g) Ortakların ürünlerine zarar veren hastalık ve haşerelere karşı mücadele tedbirleri almak ve bu konuda çalışmalarda bulunan kurum ve kuruluşlarla ilişki kurmak, ortak olduğu takdirde, üst Birlik aracılığıyla işbirliği yapmak,

ğ) Çevrenin iyileştirilmesi ve korunması bakımından önemli olan toprak ve su kaynaklarının kirletilmesinin önlenmesi, kimyasal gübrelerin dengeli ve bilimsel kullanılması, tarımsal atıkların değerlendirilmesine yönelik tedbirler almak, organik tarım, biyoteknolojik yenilikler, bitki ve hayvanın gen kaynaklarının korunarak çeşitliliğinin artırılmasına yönelik konularda ortakların bilgilendirilmelerini ve yönlendirilmelerini sağlayacak önlemleri almak,

h) Ortakların nakdi ve aynı avanslar ile pancar bedellerini şeker fabrikalarından zamanında almaları hususunda gerekli girişimlerde bulunmak, kooperatif satışlarının banka kredileri ile yapılmasını teminen ilgili bankalarla yapacakları işlemlerde aracı olmak ve gerektiğinde kefalet etmek,

ı) Ortaklarının; hayat, kaza, yangın, hayvan, ürün ve benzeri her türlü sigorta işlemlerine aracılık etmek, **tarımsal sigorta konusunda eksperlik hizmeti vermek** ve bu işlerle ilgili kuruluşlara ortak olmak ve sigorta acentalığı yapmak,

k) Üst Birlikçe de kabul edilmiş olmak şartıyla kooperatifin amaçlarına uygun şeker sanayi ve muhtelif tarım ürünleri ile ilgili kurulmuş ve kurulacak her türlü şirket, kooperatif ve kuruluşlara iştirak etmek, veya işletme hakkını devralmak, **mevcut iştiraklerin sermaye artışlarına katılmak, hisse satışını veya devrini yapmak,**

l) Kooperatif amaçlarına uygun her türlü taşınır veya taşınmaz mallar edinmek, yaptırmak, kiralamak, ipotek ettirmek, ipotek almak, **ipoteği kaldırmak,**

m) Ortaklarının pancar ve pancar dışındaki çeşitli tarım ürünlerinin **alınması**, işlenmesi, değerlendirilmesi ve pazarlanması amacıyla; plan ve projeleri üst Birlikçe hazırlanmış veya onaylanmış olan her türlü faaliyetlerde bulunmak, gerektiğinde bununla ilgili şirket ve tesisler kurmak, yada bu amaçla kurulmuş şirket ve kuruluşlara iştirak etmek. Ortaklarının her türlü sözleşmeli tarıma dayalı veya doğrudan kendi faaliyetleri olan bitkisel ve hayvansal üretimleri ile ilgili damızlık ve besi hayvanları, et ve süt ürünleri, tohumluk, su ürünleri, fide, fidan, bağ çubuğu ve benzeri ihtiyaçlarını karşılamak, gerektiğinde ortaklarına bunların sözleşmeli üretimini ve toplu zirai mücadele hizmetlerini yaptırmak, **tüm bu faaliyetlerle ilgili olarak gerektiğinde yurt içi ve yurt dışı kuruluşlardan kredi almak, gerektiğinde konsorsiyum veya iş ortaklığı oluşturmak,**

n) Sulama işleri için gerekli etüdleri yaptırmak ve bu konuda ortaklarını uyarmak, teşvik etmek, ayrı ayrı veya toplu olarak sulama tesisleri kurma teşebbüslerini desteklemek, **gerekli malzeme, araç, gereç ve makinelerin temininde yardımcı olmak ve bunlarla ilgili projelerin taslağını oluşturarak Üst Birliğe sunmak, sulama ile ilgili tesisler kurmak, ortak olmak veya kiralamak,**

o) Üst Birliğe (Sınırlı Sorumlu Pancar Ekicileri Kooperatifleri Birliği) ortak olmak ve ortak olduğu takdirde üst Birliğin finansmanına katılmak,

p)Ortaklarının faaliyet konularıyla ilgili sosyal amaçlı her türlü gereksinimlerini karşılamak,
r) Ortaklarının tohumluk ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla; tohumculuk faaliyetlerinde bulunmak, tohumların ambalajlama, temizlenmesi, kalibrasyon, depolama ve tescil işlemlerini yapmak veya yaptırmak, gerektiğinde makineler almak, tesisler kurmak,

İKİNCİ BÖLÜM ORTAKLIK İŞLERİ

ORTAK SAYISI ve ORTAKLIK ŞARTLARI:

Madde 5-Ortak sayısı sınırsızdır.

Kooperatife ortak olmak için;

- a)Türk vatandaşı olmak ve medeni hakları kullanma ehliyetine sahip olmak,
- b) Kooperatifin çalışma alanı içinde pancar ekicisi veya çiftçi olmak,
- c) Bu anasözleşme hükümlerini kabul ettiğini bildirir bir ortaklık taahhütnamesi vermek, gereklidir.

Tarımsal faaliyetler veya şeker ürünleri ile ilgili Türkiye’de, Türk Hukukuna göre kurulmuş tüzel kişiler, kooperatife ortak olabilirler.

BAŞVURMA ŞEKLİ VE ORTAKLIĞA KABUL:

Madde 6-(*) Kooperatifin kuruluşundan sonra durumları 5. maddede belirtilen şartlara uygun bulunup kooperatife ortak olmak isteyenler, yazılı olarak yönetim kuruluna başvururlar. Yönetim Kurulu bunlardan tarımsal ve ekonomik durumları hakkında bilgi isteyebilir.

Yönetim Kurulu, mevcut ortaklar ile ortak olmak için müracaat edenlerin anasözleşmede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırmak zorundadır. Bu fıkraya aykırı hareket eden yönetim kurulu üyeleri, fiilin önem ve mahiyetine göre bir aydan altı aya kadar hapis ve ellibin liradan beşyüzbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Yönetim Kurulu, ortaklık başvurularını en geç iki ay içerisinde inceler ve aldığı kararları ilgililere bildirir.

Ortaklığa kabul edilmiş olanların, anasözleşme hükümlerini okuyup tamamen kabul ettiklerini bildiren ortaklık dilekçelerini yönetim kurulu başkanlığına vererek, taahhüt ettikleri pay tutarlarının en az 1/4’ünü peşin ödemeleri gereklidir.

Kooperatife yeni giren ortak, girişinden önce doğmuş olan kooperatif borçlarından diğer ortaklar gibi sorumludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ORTAKLARIN HAK ve GÖREVLERİ

ORTAKLARIN HAKLARI :

Madde 7-Ortaklar; 1163 ve 3476 Sayılı Kanunlar ile bu anasözleşmenin öngördüğü esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittirler.

- a) Kooperatifin genel kurul toplantılarına katılmak,
- b) Anasözleşme ile; 1163 ve 3476 Sayılı Kanunların tanıdığı bütün haklardan yararlanmak.
- c)Genel kurul toplantılarından 15 gün önce başlamak üzere bir yıl süre ile ve ancak o yıla ait bilânço, gelir-gider hesapları ve bunlarla ilgili yönetim ve denetçiler kurullarının hazırladığı raporları yöneticilerden istemek ve incelemek,
- d) Anasözleşmenin 9/b. maddesi hükmü uyarınca ortaklıktan ayrılmak,
- e)Gerekli gördükleri hususlarda denetçilerin dikkatini çekmek ve açıklama yapmalarını istemek,

ORTAKLARIN GÖREVLERİ:

Madde 8-Ortakların görevleri şunlardır:

- a)Anasözleşme ile 3476 Sayılı ve 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu ve diğer ilgili kanunların hükümlerine riayet etmek,
- b)Genel kurul ve yönetim kurulu kararlarına aykırı hareket etmemek,
- c)Kooperatifin itibarını sarsacak, çalışmalarını aksatacak ve ortaklar arasındaki birlik ve beraberlik düzenini bozacak davranışlardan, kooperatif toplantılarında ve tesislerinde siyasi faaliyet göstermekten, kooperatif hizmetlerini ve faaliyetlerini siyasi maksatlara alet etmekten kesinlikle sakınmak,
- d) Yüklenilen pay tutarlarını, kooperatife olan her türlü borçlarını vadesinde ödemek, kooperatif varlıklarını öz malı gibi titizlikle korumak,
- e) Kooperatifçiliğin yayılmasına ve gelişmesine çalışmak.

ORTAKLIĞIN SONA ERMESİ:

Madde 9-Aşağıda yazılı sebeplerden ortaklık sona erer.

- a)Ölüm,
- b)Kendi isteği ile ayrılma,
- c)Ortaklığın devri,
- d)Ortaklıktan çıkarılma,

a)Ölüm: Bir ortağın ölümü, ortaklığın sona ermesi sebebidir. Ölüm halinde, ortaklık hakları ve payları varislerine intikâl eder. Varisler birden fazla ise anlaşıp aralarından ortaklık niteliğine sahip birisini, ittifakla mümessil seçtiklerini belirten noter tasdikli bir belge ile kooperatife başvurmak suretiyle ve mümessil aracılığı ile ortaklığı devam ettirebilirler.

Bu şekilde anlaşma yapılmaz ise; ölen ortağın pay bedelleri 11. madde gereğince varisleri ödenir ve kooperatifle ilişkisi kesilir.

b) Kendi isteği ile ayrılma: Ortakların kooperatiften çıkma isteğinde bulunabilmeleri için:

1-Taahhüt ettiği ortaklık payını tamamen ödemiş olmak,

2-Çalışma yılı sonu hesap döneminden en az altı ay önce, çıkma isteğini bir dilekçe ile yönetim kuruluna bildirmek,

3-Kooperatifin çalışma alanı içinde ikâmet ettikleri halde yaşlanma ve türlü mecburiyetler yüzünden kesin olarak çiftçilikten veya kooperatifin çalışma alanı dışında bir yere göç etmiş olmak sebebiyle pancar ekiminden vazgeçmiş olup da bu durumlarını kooperatif yetkililerince tespit ettirenler, şifasız veya şifası geç ve güç, çalışmalarına engel olacak hastalıklara tutulanlar ise bu durumlarını tam teşekküllü bir hastaneden alacakları raporla tevsik ettirmeleri şartıyla, 65 yaşını doldurmuş olanlar ise arzu ettikleri takdirde yüklendiği ortaklık payını tamamen ödemiş olmak kaydıyla (1) ve (2). fıkralardaki mecburiyetlere tabi olmaksızın ortaklıktan ayrılabilirler.

c)Ortaklığın devri:Ortaklar, yüklendikleri sermaye paylarını tamamen ödedikten sonra ortaklık nitelik ve şartlarına uygun kimselere ortaklık haklarını karşılıklı anlaşma ve yönetim kurulu kararıyla devredebilirler ve bu suretle çıkma işlemlerine başvurmadan kooperatifle ilişkilerini kesebilirler. Ortaklığı devir alan kimse kooperatiften ayrılanın yerine geçer.

d) Ortaklıktan çıkarılma: Aşağıda yazılı hallerde herhangi bir ortak kooperatiften çıkarılabilir.

1-Anasözleşme hükümlerine ve genel kurul kararlarına aykırı hareket edenlerin,

2-Yükümlülüklerini yerine getirmeyenler ve borçlarını vadesinde ödemekte ihmal ve temerrüd göstermeyi alışkanlık haline getirenlerin,

3-Kooperatifin menfaatlerine uygun olmayan, maddi ve manevi varlığına zarar verecek ve ortaklar arasındaki birlik ve beraberliği bozacak davranışlarda bulunanların,

4-Anasözleşmeye göre ortaklık şart ve niteliklerini kaybetmiş olanların,

5-Ortak olma niteliklerini taşımadıkları sonradan anlaşılanların, ortaklığı sona erer.

ORTAKLIKTAN ÇIKARILMA KARARININ VERİLMESİ VE İTİRAZ:

Madde 10-Çıkarılma kararları, yönetim kurulunun yapacağı toplantılarda salt çoğunlukla verilir. Bu toplantılarda çıkarılma gerekçesi ve sebepleri de belirtilerek düzenlenecek olan karar tutanaklarının birer örneği on gün içinde ilgili ortaklara tebliğ edilmek üzere notere verilir. Bu ortaklar, tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde itiraz davası açabilir veya genel kurula sunulmak üzere noter aracılığı ile itirazlarını yazılı olarak yönetim kuruluna tebliğ ettirebilirler.

Genel kurula itiraz edildiği takdirde yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine itiraz davası açılmaz. Genel kurulca verilecek karara karşı itiraz davası açma hakkı mahfuzdur.

Üç aylık süre içinde genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarılma kararları kesinleşir.

Ortaklar anasözleşmede açıkça gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılamazlar. Bu fıkra aykırı hareket eden kooperatif yönetim kurulu üyeleri fiilin önem ve mahiyetine göre bir aydan altı aya kadar hapis ve ellibin liradan beşyüzbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Ayrıca, haklarındaki çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların ortaklık hak ve yükümlülükleri çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar devam eder. Bu fıkra aykırı hareket eden yönetim kurulu üyeleri ve memurları, fiilin önem ve mahiyetine göre üç aydan iki yıla kadar hapis ve yüzbin liradan birmilyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

ORTAKLIĞI SONA ERENLERLE HESAPLAŞMA:

Madde 11-Kooperatiften çıkan veya çıkarılan ortakların veyahut varislerinin, o yılın bilançosuna göre kooperatife olan borçları kapatıldıktan sonra ödenmiş olan ortaklık payları ve varsa hesaplarına kaydedilmiş diğer şahsi alacaklarından başka kooperatifin varlıkları ve yedek akçeleri üzerinde hiçbir hakları yoktur.

Ayrılan ortaklara hesaplaşma işlemleri ayrıldıkları yıla ait bilançonun genel kurulca kabulünden sonra yapılır. Bu ortaklara, ortaklık paylarından yapılacak ödemeler yekünü bir yıl için, o yıl bilançosunda görülen ödenmiş kooperatif sermayesinin % 2'sini geçemez. Sermayenin % 2'sini aşan kısmı, ayrılış tarihlerine göre ortakların adları ödeme listesinin başına yazılmak suretiyle ertesi yıla bırakılır. Ödeme listelerindeki hesaplaşma sırası, ayrılan ve çıkarılan ortakların hal ve durumları gözönünde tutularak yönetim kurulunca tespit olunur.

Ancak, varisleri tarafından veraset ilâmı ibraz edilmek şartıyla ölen ortakların ve malûl hale düşenlerin hesapları, yönetim kurulu kararıyla yukarıdaki şartlara bakılmaksızın derhal ödenir.

Kooperatifin mevcudiyetini tehlikeye düşürecek miktarlara yükselen iade ve ödemeler, 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 17. maddesi hükmü gereğince yapılır.

ORTAKLIĞA TEKRAR ALINMA:

Madde 12-Anasözleşmenin 9. maddesinin (b-3) fıkrasına göre ortaklıktan çıkmış olanlar, tekrar pancar ekimine başladıkları, ortaklık şartlarını yeniden kazandıkları ve tekrar ortak olmak istedikleri takdirde yönetim kurulu kararı ile kooperatife girebilirler.

Anasözleşmenin 8. maddesinin ortakların görevleri arasında gösterilen (c) bendi ile 9. maddesinin (d-3) fıkralarındaki sebepler dışındaki hallerden çıkmış veya çıkarılmış olupta çıkma ve çıkarılma sebepleri ortadan kalkmış olan ortaklar, aradan beş sene geçtikten sonra yönetim kurulu kararı ile bir defa için yeniden ortak olabilirler.

Ancak, kooperatife tekrar kabul edilenlerin ortaklık paylarını tamamen ödemeleri gereklidir.

SIR SAKLAMA:

Madde 13-Genel kurulca veya yönetim kurulunun kararı ile verilmiş açık müsaade sınırları içinde kooperatifin haberleşme dosyaları ile defterlerinin incelenmesinden edinilecek bilgiler dışında hiçbir ortak kooperatif iş sırlarını öğrenmeye yetkili değildir. Her ortak, ne suretle olursa olsun öğrenmiş olduğu kooperatife ait iş sırlarını sonradan ortaklık hakkını kaybetmiş olsa dahi daima gizli tutmak zorundadır. Bu vecibeye uymayanlar, kooperatife karşı sorumlu olduğu gibi; kooperatifin şikâyeti üzerine herhangi bir zarar umulmasa dahi 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 25. maddesi gereğince bir yıla kadar hapis ve 15.000.-TL.'dan 300.000.-TL.'na kadar ağır para cezası ile veya her ikisiyle birlikte cezalandırılırlar.

SÜRE VE ORTAKLIĞIN DÜŞMESİ:

Madde 14-Yönetim Kurulu, iki uygun süre ile yapacağı ilânla sermaye yükümlülüklerinden borçlu veya sair ödemelerle yükümlü bulunan ortakların bu yükümlülüklerini yerine getirmelerini ister. İlk isteğe uymayan ve ikinci istemeden sonra da bir ay içinde yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerin ortaklığı kendiliğinden düşer.

Ortaklığın düşmesi, ilgilinin anasözleşme veya diğer şekillerle doğmuş borçlarının yok olmasını gerektirmez.

SERMAYE:

Madde 15-Kooperatifin sermayesi değişebilir olup, ortakların taahhüt ettikleri ortaklık payları tutarından ibarettir. Kooperatif sermayesinin en az haddi TL'dir. Bunun 1/4'ü olan TL'nin kuruluşta peşin ödenmesi gerekir.

ORTAKLIK PAYLARI:

Madde 16-Bir ortaklık payının değeri 100.000,-TL'dir. Bir ortak en az iki, en çok bin pay yüklenebilir.

Kooperatife girişte yüklenilen ortaklık paylarının 1/4'ü peşin ödenir. Kalan kısmı ise üç yıl içinde kararname, tüzük vb. idari düzenlemeler veya bu konuda yönetim kurulunca belirlenen esaslar dahilinde ödenir.

Yüklenilen ortaklık paylarının tamamının Kooperatife peşin olarak yatırılması mümkün olduğu gibi, ortağın; pancar, hububat, besi, süt ve benzeri ürünlerinden doğacak çeşitli alacaklarından tahsil edilmek suretiyle ödenmesi yoluna da gidilebilir.

ORTAKLIK SENEDİ:

Madde 17-Yüklendiği ortaklık paylarının tutarını tamamen ödeyen ortaklara, Kooperatifin ünvanı sahibinin adı ve soyadı, iş ve ikametgâh adresi, Kooperatife giriş tarihi, yatırdığı ve çektiği paralar yazılı "Ortaklık Senedi" verilir. Bir kaç pay bir ortaklık senedinde gösterilebilir. Senetle temsil edilmeyen paylar 100.000,- TL. itibar olunur.

Bu senet; hem sahibi olan ortak, hem de Kooperatifi temsile yetkili kimseler tarafından imzalanır.

Ortaklık senedi, kıymetli evrak niteliğinde olmayıp sadece beyyine vesikası hükmündedir.

SORUMLULUK:

Madde 18-Kooperatif; alacaklarına karşı yalnız mameleki ve sermayesinin iki katı ile. ortaklar ise yükledikleri ortaklık payları tutarının iki katı oranında sorumludurlar.

Ölüm veya diğer bir sebeple ayrılışın kesinleştiği tarihten başlayarak iki yıl içinde kooperatif iflâs ettiği takdirde, ayrılmasından önce doğmuş olan borçlanmalar için ortak sorumluluktan kurtulamaz. Ek ödeme yükümlülüğü de devam eder.

Kooperatifin dağılması, iki yıl içinde iflâsın açılmasına karar verilmesi halinde ortaklar, aynı şekilde ek ödemelerle birlikte sorumludurlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM KOOPERATİF HESAPLARI

MÜSBET GELİR - GİDER FARKININ BÖLÜNMESİ

Madde 19- Kooperatifin faaliyet yılı sonunda elde ettiği müsbet gelir - gider farkı, gayri safi hasıladan amortismanlar, karşılıklar ve bütün masraflar çıktıktan sonra kalan kısımdır.

Bilançonun genel kurulca onaylanmasını müteakip, gelir-gider farkından varsa geçen yıllara ait zararlar düşüldükten sonra geri kalan kısım aşağıdaki oranlar üzerinden bölünür:

- a)% 1 Sosyal yardım fonuna,
- b)% 10 üst birlik fonuna,
- c) % 50 Kooperatifler Kanununun 39. maddesi hükmüne göre yedek akçe ayrıldıktan sonra,

Kalan kısmın; en az % 50'si risturn olarak **dağıtılır. Bundan kalan kısım da yedek akçelere aktarılır.**

Müsbet gelir - gider farkından, yönetim kurulu başkan ve üyelerine pay ayrılmayacağı gibi, ortaklara sermaye üzerinden kazanç da verilemez. Ayrılan yedek akçeler, kooperatifin çalışma anında veya dağılmasında ortaklara dağıtılamaz. Kooperatif münhasıran ortaklarıyla iş yapar.

Bir yıllık çalışma sonucu gelir-gider farkı menfi olduğu takdirde; açık, yedek akçelerden ve bunların yeterli olmaması halinde ortak sermaye payları ile karşılanır.

YEDEK AKÇE VE DİĞER FONLAR:

Madde 20- Yedek akçe ve diğer fonların kullanış şekli ve yerleri:

a)Yedek akçe; Kooperatifin yıllık menfi gelir-gider farkının kapatılmasında ve aynı zamanda sermaye gibi kullanılmak üzere,

1) Müsbet gelir-gider farkından bu anasözleşmenin 19. maddesi gereğince yedek akçe olarak ayrılan kısımdan,

2) Kooperatife yapılacak her türlü yardım ve bağışlardan,

3) Yedek akçenin getireceği diğer gelirlerden, meydana gelir.

b) SosyalYardım Fonu: Bu amaçla Üst Birlikte oluşturulan fon hesabına genel kurulu müteakip 15 gün içinde gönderilir.

c) Üst Birlik Fonu: 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 70. maddesi uyarınca; Sınırlı Sorumlu Pancar Ekicileri Kooperatiflerinin müşterek menfaatlerini korumak, faaliyetlerini koordine etmek, kooperatiflerin ihtiyacı olan her türlü malzemeyi temin etmek, gibi gayelerin tahakkuku için kurulan üst birliğin bu maksatla yapacağı masraflarını karşılamak ve varlığını idame ettirebilmek üzere müsbet gelir-gider farkından ayrılarak her yıl bilançonun genel kurulca onaylanmasından sonra en geç bir ay içerisinde üst birliğe gönderilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM KOOPERATİFİN ORGANLARI

Madde 21-Kooperatifin organları şunlardır:

- 1) Genel kurul,
- 2) Yönetim kurulu,
- 3) Denetçiler,

GENEL KURULUN GÖREV VE YETKİLERİ:

Madde 22-(*) Genel Kurul, ortakları temsil eden en yetkili organdır. Genel Kurul, aşağıda belirtilen yetkilerini devir ve terk edemez.

- a) Anasözleşmeyi değiştirmek,
- b) Yönetim Kurulu Üyelerini, Denetçileri ve gerektiğinde hesap tetkik komisyonu ile tasfiye kurulu üyelerini seçmek,
- c) Bilanço ve bunlarla ilgili Yönetim Kurulu ve Denetçiler Kurulu raporlarını incelemek, gelir-gider farkının bölünmesine karar vermek,
- d) Yönetim Kurulu ile Denetçilerin ibrası hakkında karar vermek ve gerekli gördüğü hallerde bu kurulların üyelerine işten el çektiirmek,
- e) Yönetim Kurulunca hazırlanan iş programı ve yıllık bütçe ile gündeme alınan diğer konulardaki teklifleri inceleyip karara bağlamak ve tatbiki hususunda yönetim kuruluna yetki vermek,
- f) Yönetim Kurulunun, ortaklıktan çıkarılmasını teklif ettiği ortaklar hakkında karar vermek,
- g) Gündeme alınmış ortak tekliflerini görüşüp karara bağlamak,
- h) Kooperatifin süresinin uzatılmasına veya dağılmasına karar vermek,
- i) Üst Birliğin muvafakatı ile kooperatifin iki ve daha fazla kooperatiflere bölünmesini veya aynı amaçla kurulmuş kooperatiflerle birleşmesini kararlaştırmak,
- j) Üst Birliğe ortak olunmasına karar vermek,
- k) Gayrimenkul alımında ve satımında takip edilecek usul ile alınacak gayrimenkulün niteliğini, yerini ve azami fiyatını, satılacak gayrimenkulün asgari fiyatını belirlemek,
- l) Üst Birlik ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nca yaptırılan teftiş sonuçlarında, genel kurulun onayını gerektiren hususlarda karar almak,
- m) İpotek işlemlerinin yaptırılması, gerektiğinde kooperatif adına kredi açtırılması ve borçlanılması hakkında karar vermek ve bunların tatbiki için yönetim kurulunu yetkili kılmak,
- n) İmalât ve inşaat işlerinin yaptırılma usullerini belirlemek,
- o) Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetçilere verilecek aylık ücret, huzur hakkı ve yollukları belirlemek;
- p) Kooperatifin amacına uygun şirket ve kuruluşlara iştirak edilmesi ile mevcut iştiraklerin sermaye tezyidlerine katılınması hususunda karar vermek ve bu amaçla yönetim kurulunu yetkili kılmak,
- r) Taşınmaz ve taşınır mallar, ayınlar edinmek, yaptırmak veya gerektiğinde satmak. işletmeleri devralmak, kooperatifin yatırımları için gerekli tesislerin yapılmasına yetki vermek,
- s) Üst Birliğin teklifi ile; şubeler ve alım satım merkezleri açmak için yönetim kuruluna yetki vermek,
- t) Üst Birlik'çe hazırlanıp yürürlüğe giren yönetmelikler için karar almak,

GENEL KURUL TOPLANTILARI:

Madde 23-Genel kurul;

1-Kuruluş

2-Olağan

3-Olağanüstü olmak üzere üç şekilde toplanır.

Toplantılar, Kooperatif merkezinde ya da bağlı olduğu il merkezinde yapılır.

KURULUŞ GENEL KURUL TOPLANTISI:

Madde 24- Kuruluş genel kurulu, anasözleşmenin ilânından sonra en geç bir ay içerisinde kurucu ortaklardan birinin daveti üzerine toplanır.

Toplantı tarihine kadar kaydedilmiş bütün ortaklar toplantıya katılma hakkına sahiptir.

OLAĞAN GENEL KURUL TOPLANTISI:

Madde 25-(*) Her yıl yapılması zorunlu olan Yıllık Olağan Genel Kurul Toplantısı, kooperatif hesap döneminin sona erdiği tarihten itibaren en geç altı ay içerisinde yönetim kurulunun çağrısı ile yapılır.

Yıllık Olağan Genel Kurul Toplantısının, mümkün olan en kısa süre içerisinde yapılması esastır. Ancak; çeşitli nedenlerle toplantının gecikebileceği gözönünde bulundurularak, 1. ve 2. toplantı tarihlerinin, yasada belirlenen süre içerisinde yapılacak şekilde tespiti gerekir.

OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTISI VE ÇAĞRI:

Madde 26-Genel kurul olağanüstü olarak yönetim kurulu, denetçiler, ortağı olduğu üst birlik ve tasfiye memurları tarafından toplantıya çağrılır.

Ancak, genel kurul yukarıda belirtildiği şekilde toplanamadığı takdirde Tarım-Orman ve Köyişleri Bakanlığı genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptir.

Madde 27-Dört ortaktan az olmamak kaydıyla ortak sayısının en az onda birinin imzaları noterlikçe onaylanmış yazılı isteği üzerine genel kurul toplantıya çağrılır. Toplantı talebinin haklı bir gerekçeye dayanması gerekir.

Yönetim kurulu, bu isteği on gün içinde yerine getirmediği takdirde toplantı talebinin haklı bir gerekçeye dayandığının Bakanlıkça tesbiti halinde istek sahiplerinin müracaatı üzerine doğrudan doğruya Tarım-Orman ve Köyişleri Bakanlığı tarafından genel kurul toplantıya çağrılabilir.

Çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma izni alabilirler.

ŞEKİL VE GÜNDEM:

Madde 28-Yönetim kurulu, o yıla ait ilk genel kurul toplantısının yapılacağı tarihten 15 gün önce (ilanın çıktığı ve toplantı günleri hariç) ortakların en kolay ve emin şekilde haber almalarını sağlamak üzere kooperatif merkezinde veya bağlı olduğu ilde, buralarda da yoksa en yakın ilde çıkan bir gazetede toplantı çağrısı ilanını yapar. Bu ilânda, ilk toplantıda çoğunluğun sağlanamaması halinde ikinci toplantının tarihi de belirlenir. Bu süre en az 15, en çok 30 günü geçemez. Toplantı ilânını ihtiva eden yazıya gündemi de ekleyerek ilân ve toplantının başlama günü hariç 15 gün önceden kooperatifin ve şubelerin kapısına ortakların bulunduğu yerleşim merkezinin muhtarlık ilân yerine asılır.

Anasözleşmenin değiştirilmesi sözkonusu ise yapılacak ilânda değiştirilecek madde numaralarının yazılması ile yetinilir. İlânların bir örneği, toplantıdan en az 15 gün evvel Tarım-Orman ve Köyişleri Bakanlığı mahalli teşkilâtına ve mülki idari amirliğine gönderilir.

Ayrıca, bakanlık temsilcisine ödenmek üzere Bakanlıkça tesbit edilecek ücret, Maliye veznesine yatırılır.

Dörtten az olmamak üzere, ortakların en az 1/10'u tarafından genel kurul toplantısından en az yirmi gün önce imzaları noterlikçe onaylanmış olarak yazılı bildirilecek hususların gündeme

konulması mecburidir.

Toplantı için bakanlık temsilcisinin atanması Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığından yazılı olarak istenir. Bakanlık temsilcisi toplantıya gelmez ise mahalli idare amirine bildirilir. Temsilci yine gelmez ise bir saat sonunda toplantıya başlanır. Bu durum bir tutanakla belirlenir.

Gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Ancak, kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce, imzaları noterlikçe onaylanmış yazılı teklifte bulunmaları halinde, hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilânço incelenmesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması ve kanun, anasözleşme ve iyiniyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurul'a katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır.

TOPLANTIYA BAŞLAMA:

Madde 29-Toplantı, genel kurula ortakları çağrı ilânında belirtilmiş olan gündeme göre, kooperatifte toplantıdan üç ay önce kaydolmuş olan ortakların 1/50'sinden fazlasının varlığı anlaşıldıktan sonra yönetim kurulu başkanı, onun toplantıda hazır bulunmaması halinde ise, başkan vekili veya üyeler tarafından açılır. Daha sonra başkanlık divanı seçimine geçilir. Toplantıya katılan ortakların çoğunluğu ile toplantıyı idare edecek bir başkan, bir başkan vekili, iki kâtip ve en az iki oy toplayıcısı seçilerek başkanlık divanı teşkil edilir ve gündemin görüşülmesine geçilir. Başkanlık divanına, yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile denetçilerden herhangi biri ve kooperatif ortağı memurlar seçilemez.

Başkanlık divanı, ortaklar veya üst Birlik temsilcileri arasından seçilir.

Toplantının açılıp gündem maddelerinin görüşülmesine başlandıktan sonra herhangi bir sebeple toplantının devamına imkân görülmemesi ve Divanın çekilmesi halinde, müteakip gündem maddelerini görüşmek üzere, Yönetim Kurulu, yetkili mahkemece atanacak yönetici kurul (kayyum) veya Bakanlık tarafından yapılacak çağrı üzerine genel kurul yeniden toplanır.

Birinci toplantıda çoğunluk sağlanamadığı takdirde ikinci toplantıda nisap aranmaz.

Tarım-Orman ve Köyişleri Bakanlığı temsilcisi, toplantının kanun, anasözleşme ve gündemde belirtildiği şekilde yürütülmesini denetleme ve temin ile görevlidir. Bakanlık temsilcisi bütün genel kurul belgelerini imzalamakla yükümlüdür.

HAZIR BULUNANLAR LİSTESİ:

Madde 30- Toplantılara katılacak ortakların, sahip oldukları ortaklık senetlerini veya nüfus cüzdanlarını veya Kooperatifçe verilmiş hüviyet cüzdanlarını göstermek suretiyle kimliklerini ispat ederek "hazır bulunanlar listesi"ni imzamaları gereklidir. Bu listede; ortaklık numarası, ortaklığa kabul tarihi, adı ve soyadı, taahhüt ve ödenen sermaye durumu, bölge ve köyü ile imza hanesi bulunur. Hazır bulunanlar listesi 6 nüsha olarak tanzim edilir.

KARAR NİSABI:

Madde 31- Genel kurulun toplanabilmesi ve görüşme yapılabilmesi için, ortaklardan genel kurula katılma hakkına sahip olanların **(3 ay önce ortak olmuş)** en az (1/50)'sinin şahsen toplantıda hazır bulunmaları gereklidir. Bu nisap, sadece toplantının açılışında aranır. Kararlar hazır bulunanların çoğunluğu ile verilir. Oyların eşitliği halinde tekrar oylama yapılır. Ancak; dağılma, Birlikten ayrılma hakkındaki kararlar için bütün ortaklar oylarının 4/5'inin. anasözleşme değişikliği ve birliklere girme ve birleşme hakkındaki kararlar için fiilen kullanılan oyların 2/3'ü ortakların şahsi sorumluluklarının ağırlaştırılması veya ek ödeme yükümlülükleri hakkında alınacak kararlar için bütün ortakların (3/4)'ünün rızası gereklidir.

Ancak, kamu kuruluşlarından kredi alındığı takdirde kredi miktarının arttırılmasından

yararlanmak üzere alınacak kararlar çoğunlukla verilir.

Genel kurulda verilen kararlar, hazır bulunmayan veya olumlu oy kullanmayan bütün ortaklar için de geçerlidir.

OY HAKKI:

Madde 32-Genel kurulda, her ortak payı ne olursa olsun yalnız bir oya sahiptir.

Ancak, üye sayısı 1000'in üstünde olan kooperatiflerde her ortak, **genel kurulun yapılacağı yıl içerisinde alınmış** noterden tasdikli vekaletname ile en çok 3 olmak üzere birden fazla ortağı temsil edebilir. Eş ve birinci derecede akrabalar için temsilde ortaklık şartı aranmaz.

OYA KATILAMAYACAKLAR:

Madde 33-Kooperatif işlerin görülmesine herhangi bir sebeple katılmış olanlar yönetim kurulunun ibrasına ait kararlarda oylamaya katılamazlar. Bu hüküm denetçiler hakkında uygulanmaz.

Ortaklardan hiçbirisi kendisi veya karı ve kocası yahut usul ve fûruu ile kooperatif arasında kişisel bir işe veya davaya dair olan görüşmelerde oy hakkını kullanamazlar.

Toplantı tarihinden 3 ay öncesinden ortak olmayanlar genel kurul toplantılarına katılamazlar.

YÖNETİM KURULU VE DENETÇİLERİN SEÇİMİ:

Madde 34-Genel kurulca verilecek karara göre seçimler açık veya gizli oyla yapılır. Gizli oyla yapılmasına karar verildiği takdirde yönetim kurulu ve denetçiler seçimlerinde kooperatifin mühürlü seçim kağıtları kullanılır. Bunlar "Hazır bulunanlar listesi"ni imza eden ortaklara verilir. Ortaklar oylarını ayırım heyetinin önünde seçim sandığına atarlar. Sonradan sayıları ortak sayısı ile kontrol edilir. Fazla çıktığı zaman oy pusulaları açılmadan fazlalıklar iptal edilir. Yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler seçiminde bir tek oy sandığı kullanılır. Sandık açılıp oy ayırımı bittikten sonra sonuçlar tutanağa yazılır.

GENEL KURUL TOPLANTISINA AİT BELGELERİN RESMİ

MAKAMLARA GÖNDERİLMESİ:

Madde 35-Genel kurul görüşmeleri tutanağa bağlanır. Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı temsilcisi ile divan başkanı ve kâtipler tarafından imzalanan bu tutanakta toplantıya katılan ortak sayıları gösterilir. Yeni seçilip göreve başlayan yönetim kurulu tarafından en geç toplantı gününden itibaren onbeş gün içinde gündem, toplantı çağrısı ve ilânı, tutanağı, yönetim kurulu ve denetçiler raporu, bilanço, kâr-zarar cetveli, bakanlık temsilcisi tarafından imzalanmış genel kurul toplantısında hazır bulunan ortaklar listesi, genel kurul toplantı tutanağının her birisinden ikişer adet olmak üzere hazırlanan evraklar, **Tarım ve Köyişleri Bakanlığına** gönderilmek üzere Bakanlık mahalli teşkilâtına verilir. Bu evrakların birer adedi, aynı zamanda kooperatifin bağlı bulunduğu Birliğe de gönderilir.

Ayrıca alınan genel kurul kararlarından tescil ve ilân gerektirenler, kanuni süresi içinde tescil ve ilân ettirilir.

KARARLARIN BOZULMASI VE ŞARTLARI:

Madde 36-Aşağıda belirtilen kimseler; kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyiniyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile genel kurul kararları aleyhine toplantıyı takip eden günden başlamak üzere bir ay içinde kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler.

a)Toplantıda hazır bulunup da kararlara katılmayarak karşı görüşlerini tutanağa geçirten; oyunu kullanmasına haksız olarak izin verilmeyen, toplantı çağrısının usulüne uygun yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilân veya tebliğ edilmediğini, genel kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden ortaklar,

b)Yönetim kurulu,

c) Kararların yerine getirilmesi yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsi sorumluluklarını gerektirdiğinde bunların her biri.

Ayrıca, bozma davasının açıldığı ve duruşmanın yapılacağı, gün, yönetim kurulu tarafından usulen ilân olunur.

Genel kurulda alınan kararların mahkeme tarafından bozulması, bütün ortaklar için hüküm ifade eder.

YÖNETİM KURULU:

ÜYE SAYISI, ÜYELİK ŞARTLARI, ÇALIŞMA ŞEKLİ VE TEMSİL:

Madde 37-(*) Yönetim Kurulu, kanun ve anasözleşme hükümleri içinde kooperatifin çalışmasını yöneten ve onu, temsil eden yürütme organıdır. Yönetim kurulu, kooperatif hükmi şahsiyetinin kanuni temsilcisi olup, kooperatif idaresinde işletme sahibi gibi bir yer tutar.

Yönetim kurulu ortaklar arasından seçilen beş üyeden teşekkül eder. Yönetim Kurulu üyeleri 4 yıl için seçilir.

Aynı şekil ve sayıda yedek üye seçilir.

Madde 38- Genel kurulu müteakip yapılacak ilk toplantıda yönetim kurulu üyeleri kendi aralarında açık veya gizli oyla bir başkan, bir başkan vekili ve diğer üyeler şeklinde görev dağılımı yapar. Bu toplantıda ayrıca yapacakları mutad toplantı tarihlerini, yerini ve mutad dışı yapılacak toplantılar için çağrı usulü ve esasları belirlenir.

Yönetim kurulunun kararları, sayfaları noterce tasdik edilmiş "karar defteri"ne sıra numarası ve tarihi ile yazılır ve toplantıda hazır bulunan üyeler tarafından, toplantı yeri terkedilmeden imzalanır. Verilen karara karşı görüşlü veya çekimser kalanlar, muhalefet veya çekinme sebeplerini kararın altına yazarak imzalamak zorundadırlar. Bunu yapanlar kararın uygulanması sırasında doğacak zararlardan dolayı diğer üyelerle birlikte sorumlu olamazlar. Böyle hareket etmeyenler sorumluluğa katılırlar. Kararların geçerliliği yazılıp imza edilmiş olmasına bağlıdır.

Madde 39- Yönetim kurulu üyeleri kooperatifi temsilen birinci derecede imzaya yetkilidir.

Yönetim kurulu üyelerinin dışında kalan kooperatif personelinden birinci ve ikinci derecede imzaya yetkili olanlar, imza yönetmeliği esasları dahilinde kooperatifi üçüncü şahıslara karşı temsil ederler.

Yönetim kurulu üyeleri ile kooperatifi temsile yetkili kişilerin ad ve soyadları ile görevleri, tescil ve ilâna tabidir.

Madde 40- Yönetim Kurulu Üyeliğine seçilebilmek için

- a) Türk vatandaşı olmak,
- b) Aynı türde başka bir kooperatifin yönetim kurulu üyesi olmamak,
- c) Türk Ceza Kanunundaki zimmet, ihtilâs, irtikap, rüşvet, görevi suistimal, sahtekârlık, hırsızlık, dolandırıcılık, hileli iflas, emniyeti suistimal ve devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlardan veya 1163 ve 3476 sayılı kanunlara göre mahkum olmamak,
- d) Birbirleriyle ve denetçilerle üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dahil) akraba olmamak,
- e) Aralarında üç yıl öncesine dayanan herhangi bir iş ortaklığı bulunmamak,
- f) Medeni haklarını kullanma ehliyetine sahip bulunmak,
- g) En az ilkokul mezunu olmak,
- h) Genel Kurul tarihi itibarıyla kooperatife muaccel hale gelmiş borcu bulunmamak,
- i) Son 4 yıl içerisinde en az bir defa pancar ekmiş olmak, Ziraat Odası Üyesi olmak ve geçimini ağırlıklı olarak tarımsal faaliyetlerden sağlamak,
- j) Genel Kurulca belirlenmiş olan asgari düzeydeki ortaklık payının % 25'ini defaten ve bakiyesini belirtilen sürede ödemiş olmak,
- k) Birliğimiz, Kooperatiflerimiz ve İştiraklerinde istihdam edilen personel olmamak veya

görevden ayrıldığı tarihten itibaren 4 yıllık bir seçim süresi geçmiş olmak, gerekmektedir.

Üyelik şartları, denetçiler tarafından araştırılır. Bu şartları taşımadıkları halde seçilenler ve sonradan kaybedenler ile **Görev süreleri içinde doğan vadesi geçen borçlarını 6 ay içinde faizleriyle birlikte ödemeyenlerin**, görevlerine Yönetim Kurulunca son verilir.

Haklarında yukarıdaki suçlarla ilgili olarak kamu davası açılmış olanların görevleri ilk genel kurul toplantısına kadar devam etmekle beraber, yönetim kurulunca bu durumdaki üyelerin genel kurulca azli veya göreve devamı hakkında karar alınmak üzere yapılacak ilk genel kurul gündemine konulur.

Genel kurulda en çok oy alan ortaklar, aldıkları oy sayısına göre yönetim kurulu asil ve yedek üyeliğine seçilmiş olurlar. Oylar eşit gelirse kuraya başvurulur. Yönetim Kurulunda ayrılan bir üyenin yerine yedek üyelerden alınan oy sırasına göre biri **Denetçiler tarafından göreve çağrılır.**

Herhangi bir sebeple yönetim kurulu toplantı nisabını kaybederse, boşalan yönetim kurulu üyeliklerine denetim kurulu üyeleri tarafından gecikilmeksizin yeteri kadar yedek üye çağrılır.

Yönetim Kurulu ekseriyetle toplanır, kararlar çoğunlukla alınır. Oylar eşit olduğunda Türk Ticaret Kanununun 330. maddesi esasları çerçevesinde karara bağlanamayacak olan gündem konusu gelecek toplantıya ertelenir. Yine eşitlik olursa karar reddedilmiş sayılır.

Yönetim Kurulu üyeliğine seçilenler; denetçiliğe, hakem kurullarına, hesap tetkik komisyonuna seçilemezler. Yönetim kuruluna seçilenler, ortaklık işlemleri dışında kendisi veya başkası namına, bizzat veya dolaylı olarak kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamele yapamazlar.

Madde 41-Yönetim kurulu toplantılarında üyeler vekâlet veya temsil yoluyla oy veremezler. Yönetim kurulu, gündemi havi çağrı mektubuna istinaden ayda en az bir defa toplanır. Özürsüz olarak birbiri ardına üç defa toplantıya gelmeyen üye istifa etmiş sayılır.

Madde 42-Yönetim kurulu üyeleri her zaman üyelikten çekilebilirler. Ancak; çekilen üyenin görevli olduğu zamana ait sorumluluğu zararın ve bunun sorumluluklarının öğrenildiği tarihten itibaren iki yıl ve her halde zararı doğuran fiilin oluş tarihinden itibaren tazminat davası açmak hakkı, beş yıl geçmekle zaman aşımına uğrar.

Madde 43-Yönetim kurulu üyeleri topluca istifa ettikleri ve yedekler istifa eden üyenin yerini dolduramadığı takdirde; kooperatif, olağanüstü genel kurul toplantısına giderek yeniden yönetim kurulu üyelerini seçer. Yönetim kurulundan bir üye istifa edipte, yerine geçecek yedek üye yoksa yönetim kurulu, ortaklar arasından birisini yönetim kurulu üyeliğine seçerek, yeni üyeyi; toplanacak ilk genel kurulun onayına sunar.

Yeni üyeler seçilip göreve başlayıncaya kadar eskileri göreve devam eder.

Madde 44-Yönetim kurulu üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında hiçbir ad altında başkaca ödeme yapılamaz.

Madde 45-Yönetim kurulu üyeleri ve temsile yetkili şahıslar, genel kurulun devredemeyeceği yetkilerini kullanamaz.

YÖNETİM KURULUNUN GÖREVLERİ:

Madde 46-(*) Yönetim Kurulunun görevleri şunlardır:

- Kooperatif işlerini ortakların yararına en uygun şekilde yürütmek,
- Defter, hesap ve kayıtları kanun ve anasözleşmeye göre doğru olarak tutmak,
- Kooperatif parası ile menkul ve gayrimenkul, mevcut olan bütün varlıklarını gereği gibi kullanmak, işletmek ve korumak,
- Genel Kurulca onaylanmak ve Üst Birliğin olurlarını almak suretiyle, ihtiyaç görülen

yerlerde, müstakil satış mağazaları ile alım, satım merkezleri açmak, amaçları ile ilgili olarak çeşitli bayilikler almak ve vermek,

e)Üst Birlikçe yaptırılacak denetim neticesinde verilecek talimatlara uymak,

f)Genel kurulu olağan veya olağanüstü toplantıya çağırarak,

g) Kanunlara aykırı olarak alınan genel kurul kararları aleyhine iptal davası açmak,

h)Kanunen tutulması mecburi olan ve olmayan defterlerle bilgisayar kayıtlarını, usulüne uygun bir şekilde tutmak ve muhafaza etmek, yıllık olağan genel kurul toplantısından bir ay önce; faaliyet raporu, bilanço, gelir-gider cetveli ile iş programı ve bütçeyi hazırlayıp denetçilere vermek, ayrıca; genel kurul toplantısından onbeş gün önce de ortakların incelemesine sunmak,

ı) Kooperatif mali durumunun bozulması halinde durumu genel kurula bildirmek,

j) Genel Kuruldan yetki almak kaydıyla ipotek almak ve ipotek verme işlemlerinin yaptırılması, gerektiğinde, kooperatif adına kredi açtırılması ve borçlanması konusunda karar vermek,

k)Kooperatifin acze düşmesi halinde genel kurulu toplantıya davet etmek,

l) Kanun ve anasözleşmedeki ortaklık hak ve ödevlerini yerine getirmeyen ortaklar hakkında karar alarak durumu genel kurulun onayına sunmak,

m) Denetçilerin, seçim ve görevden alınmalarını ticaret siciline tescil ve ilân ettirmek,

n)Gerektiğinde tasfiye işlerini yürütmek,

o) Kooperatifi temsile yetkili şahısları tescil ve ilân ettirmek,

p) Eski yönetim kurulu üyeleriyle kooperatif memurlarının sonradan tespit edilen yolsuzluklarını ilgili mercilere bildirmek,

r) Kooperatifin amacına uygun gayrimenkul alımlarında, tapu devri, tapuya şerh verdirilerek bir satış vaadi sözleşmesi yapmak,

s)Tanıtma ve ortak kaydetmek amacıyla yapılacak ilân, reklâm ve açıklamaları eksik ve gerçeğe aykırı olmayacak şekilde yapmak, bunların yanıltıcı bilgi ve unsurlar taşımamasını sağlamak,

ş) Kooperatife ait mal, para ve para hükmündeki kâğıtları ve gizli de olsa bunlarla ilgili defter ve belgeleri istenildiğinde müfettişlere, kooperatif kontrolörlerine ve kredi kuruluşlarının denetim görevlilerine göstermek, saymasına ve incelemesine yardımda bulunmak, istenilen bilgileri gerçeğe uygun ve eksiksiz olarak vermek ve doğru beyanda bulunmak,

t) Ortaklar ile ortak olmak için müracaat edenlerin anasözleşmede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırmak,

u)Ortakları, anasözleşmenin (9/d) maddesinde belirtilen haller dışındaki sebeplerle ortaklıktan çıkarmamak,

ü)Denetim amacıyla görev yapan denetçilerin, anasözleşmenin 56. maddesi doğrultusunda talepleri halinde kooperatife ait her türlü defter ve belgeleri vermek,

v) Üst Birlikçe yapılacak; personel yönetmeliğine tabi personelin; tayin terfi, nakil ve görevlerine son verme ile diğer personelin kadro teklifleri hakkındaki önerilere uymak,

y)Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nca yaptırılacak denetim neticesi verilecek talimatlara uymak,

z)Üst Birlikçe hazırlanıp, uygulanmak üzere gönderilen yönetmelikleri ilk genel kurula sunmak,

Madde 47-Görevi sona eren yönetim kurulu, yeni yönetim kuruluna seçim gününden başlayarak bir hafta içinde bütün hesapları, bilgi ve belgeleri devretmek zorundadır.

YÖNETİM KURULUNUN SORUMLULUKLARI:

Madde 48-(*) Yönetim Kurulu, Genel Kurulla ilgili tutanak ve belgelerin, kanunen tutulması mecburi olan ve olmayan defterlerle bilgisayar kayıtlarının, ortaklıkla ilgili liste ve belgelerin: düzenli bir şekilde tutulup saklanması, yıllık bilançonun yasalara uygun bir şekilde doğru olarak çıkarılmasından ve incelenmek üzere denetçilere verilmesinden dolayı; kooperatife, ortaklara ve diğer üçüncü şahıslara karşı ortaklaşa sorumludur.

Ortaklaşa sorumluluğu gerektiren işlerde bir noksanlığı olmadığını ispat eden, özellikle; bu işlere karşı oy vermiş olup, durumu karar defterine yazdırmakla beraber, denetçilere de hemen yazılı olarak bildiren, özürü nedeniyle sorumluluğu gerektiren işlemlerin görüşmelerinde hazır bulunmayan üye, bu sorumluluktan kurtulur.

Görevlerini gereği gibi yapmadığı anlaşılan Yönetim Kurulu Üyelerinin Genel Kurul her zaman işine son ve haklarında soruşturma kararı verebilir. Her ortağın veya işten el çektirilenlerin dava açma hakkı saklıdır. Bu kararın gereğini denetçiler yargı organları vasıtasıyla uygular.

Madde 49-Yönetim kurulu üyeleri, ortaklık işlemleri dışında kooperatif ile ticari işlemlerde bulunamazlar. Yönetim kurulu üyelerinden her biri, genel kurulun kararı şahsi sorumluluklarını gerektirdiği durumlarda karar aleyhine iptal davası açabilir. Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif memurları, kasıtları bulunsun veya bulunmasın kendi kusurlarından doğan zararlardan sorumludurlar. Bunların suç sayılır fiil ve hareketlerinden ve özellikle kooperatifin para ve malları, bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı Devlet memurları gibi ceza görürler.

Yönetim kurulu, tescile bağlı konuları sicil memurlarının isteği üzerine yerine getirmemesi. tescil ve kayıt için kötü niyetle gerçeğe aykırı beyanda bulunulması hallerinde cezai sorumluluk taşır.

Kuruluş sırasında kurucu ortaklar tarafından resmi makamlara verilen ve Türk Ticaret Kanununun 299. maddesinde ismi geçen kooperatif anasözleşmesi, nakdi sermayenin bankaya yatırıldığını bildiren banka makbuzu, ayın nevinden sermaye ve kooperatifçe devralınan işletmeye ait değer biçme raporu gibi vesikaların gerçeğe uygun olmamasından kooperatifin kurucu ortakları sorumludurlar.

Ayrıca, anasözleşmenin 9. ve 40. maddelerine, 44. ve 45. maddeleriyle 46. maddesinin (s), (ş) ve (t) fıkralarına aykırı hareket eden yönetim kurulu üyeleri, fiilin önem ve mahiyetine göre üç aydan iki yıla kadar hapis ve yüzbin liradan bir milyon liraya kadar ağır para cezası ile, 46. maddenin (f), (u), (ü) ve (y) fıkralarına aykırı hareket eden yönetim kurulu üyeleri fiilin önem ve mahiyetine göre bir aydan altı aya kadar hapis ve ellibin liradan beşyüzbin liraya kadar ağır para cezası ile, 84. maddenin bir ve ikinci fıkrasına aykırı hareket eden yönetim kurulu başkan ve üyeleri ise üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile, cezalandırılırlar.

Madde 50-Yönetim kurulu veya temsile yetkili şahısların, kooperatife ait görevlerini yürütmeleri anında meydana getirdikleri haksız fiillerden doğan zararlardan kooperatif sorumludur.

TESCİL:

Madde 51- Kooperatifi temsile yetkili kılınacak kimseleri yönetim kurulu tayin eder. Yönetim kurulu, bu kimselerin isimlerini, imzalarını ve bu yetkiye dayanan karar suretini notere tasdik ettirdikten sonra Ticaret Siciline verir.

KOOPERATİFİN MÜDÜR VE PERSONELİ:

Madde 52-Kooperatif işlerinin en iyi şekilde yürütülmesini sağlamak üzere, yönetim kurulu, genel kurulca kabul edilmiş olan bütçe ve personel kadrosunun çerçevesi içinde müdür ve yeteri kadar personel tayin edebilir.

Müdür, yönetim kurulu toplantılarında söz sahibi olarak bulunur, ancak oy hakkı yoktur.

Müdür,yaptığı işlerden dolayı yönetim kuruluna kooperatif personeli ise müdüre karşı sorumludurlar.

Müdür ile personel yönetmeliğine tabi diğer personelin, tayin, terfi, nakil ve görevlerine son verilmesi, üst birliğin teklif ve muvafakatına göre yönetim kurulunca kararlaştırılır.

MÜDÜRLÜK ŞARTLARI:

Madde 53- Müdürlük şartları şunlardır:

- a) En az yüksek okul mezunu olmak,
- b)Kooperatifçilik bilgilerine sahip olmak,
- c)Siyasi bir partinin üyesi olmamak,
- d) Hukuken memuriyete mani hali bulunmamak,

Diğer şartlar bu konuda çıkarılacak yönetmelikle belirtilir.

MÜDÜRÜN YETKİ VE SORUMLULUĞU

Madde 54-(*) Kooperatif müdürü, kooperatifte çalışanların amiridir. Kooperatif müdürü, Yönetim Kurulu Üyelerinden, Denetçilerden, Üst Birlik yetkilileri ile ilgili Bakanlık ve Birliğimiz müfettişlerinden başkasına kooperatifin işleri ile ilgili bilgi veremez.

Kooperatif müdürü, kendisine verilen görevleri gereği gibi yapmamaktan veya hiç yerine getirmemekten dolayı Yönetim Kuruluna ve Üst Birlik'e karşı sorumludur.

Ayrıca; gerek müdür ve gerekse kooperatif memurları, anasözleşmenin 9. ve 40. maddeleri hükümlerine, 44. ve 45. maddeleriyle 46. maddesinin (s), (ş), ve (t) fıkralarına aykırı hareket etmeleri halinde; fiilin önem ve mahiyetine göre üç aydan iki yıla kadar hapis ve yüzbin liradan bir milyon liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

DENETÇİLER:

Madde 55- Denetçiler, Genel Kurul adına kooperatifin bütün işlem ve hesaplarını yürürlükteki mevzuat ve anasözleşme hükümleri gereğince denetleyen organdır.

Denetçiler üç üyeden oluşur. Bunun iki adedi ortaklar arasından, bir adedi de, konu ile ilgili hukuk, iktisat, işletmecilik, maliye, bankacılık veya İşletme Mühendisliği dallarında yüksek öğrenim görmüş kişilerden üst birlikçe gösterilen adaylar arasından olmak üzere iki yıl süre için genel kurul tarafından seçilir.

Aynı şekil ve sayıda yedek üye seçilir.

Denetçi seçilebilmek için;

- a)Türk vatandaşı olmak,
- b)Türk Ceza Kanunundaki zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, görevi suistimal, sahtekârlık, hırsızlık, dolandırıcılık, hileli iflâs, emniyeti suistimal ve Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlardan veya 1163 ve 3476 sayılı kanunlara göre mahkûm olmamak,
- c)Birbirleriyle ve Yönetim Kurulu Üyeleriyle üçüncü dereceye kadar (üçüncü derece dahil) akraba olmamak,
- d) Muhasebe usul ve tekniği ile bu konudaki mevzuata vakıf olmak,
- e) Görev kusurlarından veya suç teşkil eden fiillerinden ötürü evvelce Yönetim Kurulu Üyeliği ve Denetçilikten uzaklaştırılmamış olmak,

f) Genel Kurul tarihi itibariyle kooperatife muaccel hale gelmiş borcu bulunmamak,
Gereklidir.

Süreleri biten Denetçiler tekrar seçilebilir. Denetçiler Kooperatifte idari bir görev alamazlar. Görevi biten Yönetim Kurulu üyeleri, Genel Kurul'ca ibra edilmedikçe Denetçiliğe seçilemezler.

DENETÇİLERİN GÖREVLERİ:

Madde 56-(*) Kooperatifin bütün iş ve işlemlerini, bilançonun defter ve bilgisayar kayıtları ile uygun olup olmadığını, bilgisayar kayıtları ile defterlerin düzenli ve doğru olarak tutulup tutulmadığını, faaliyet sonuçları ile kooperatifin mameleki hakkında uyulması gerekli olan hükümlere göre işlem yapılıp yapılmadığını incelemekle yükümlü bulunan denetçilerin;

- a) Bilanço şeklinin tayin ve tespitinde Yönetim Kurulu ile işbirliği yapmak,
- b) Yönetim Kuruluna seçilecek veya seçilen üyelerin, üyelik şartlarını taşıyıp taşımadığını araştırarak, bu şartları taşımayanları Yönetim Kurulu ve yetkili mercilere bildirmek, taşımadıkları halde seçilenler ile sonradan kaybedenler için de aynı yönde işlem yapmak,
- c) Boşalan Yönetim Kurulu Üyeliklerine gecikilmeksizin yeteri kadar yedek üye çağırmak,
- d) En az üç ayda bir defa kooperatifin bütün hesaplarını, defterlerini ve belgelerini incelemek,
- e) Kooperatif kasasını ayda en az bir defa denetleyerek; kasada saklanmak üzere teslim edilen para, çek ve her konudaki kıymetli evrakın mevcut olup olmadığını araştırmak, varsa; mevcutlarla muhasebe kayıtları arasındaki tutarsızlıkları tespit etmek.
- f) Ortakların şahsi sorumluluklarını, ödeme yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini, kooperatifle yaptıkları alış-verişten doğmuş borçlarını zamanında ödeyip ödemediklerini, ödemeyenler hakkında gerekli işlemlere girilip girilmediğini ve ortak listelerinin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığını tetkik etmek,

- g) İş programı ve bütçe uygulamalarını kontrol etmek,
- h) İş yılı sonlarında Yönetim Kurulunca düzenlenen bilanço ve çalışma raporu, bilanço tarihi ile Genel Kurul tarihi arasındaki sürede yapılan muamelelere ait mizanlar üzerinde ve diğer yönlerde yaptıkları inceleme sonuçları hakkında düşünce ve görüşlerini ve bunlara ait tekliflerini belirten birlikte veya ayrı ayrı hazırlayıp imzaladıkları denetim raporlarını Yönetim Kuruluna. Üst Birliğe ve gerekli hallerde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na göndermek ve Genel Kurula sunmak,

- ı) Aralarında yapmış oldukları toplantı ve kooperatif işlemlerindeki denetim sonuçlarını, sahifeleri noterden tasdikli "Denetçiler Kurulu Karar ve Denetim Defteri"ne yazıp, imzalamak,

- k) Tarım ve Köyişleri Bakanlığı müfettiş ve kontrolörleri tarafından düzenlenecek raporlara göre hukuki sorumluluğu tespit edilen Yönetim Kurulu Üyeleri ve kooperatif personeli hakkında genel kurul kararına istinaden gerekli hukuk davalarını açmak,

Başlıca görevleridir.

Denetçiler, görevleri dahilinde işlerin yürütülmesinde gördükleri noksanlıkları, kanun ve anasözleşmeye aykırı hareketleri, Yönetim Kuruluna, Üst Birliğe ve aynı zamanda Genel Kurula haber vermekle yükümlüdürler.

Denetçiler; her faaliyet yılı sonunda yazılı bir raporu Genel Kurula sunmak mecburiyetindedirler.

Denetçiler; yönetim kurulu toplantılarına katılabilirler. Ancak; toplantılarda oy kullanma hakları yoktur.

Denetçilere, yapmış oldukları görevler nedeniyle; Genel Kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı ve yolluklar dışında, herhangi bir ad altında başka bir ödeme yapılamaz.

DENETÇİLERİN SORUMLULUKLARI:

Madde 57-Denetçiler; işlerin yürütülmesinde gördükleri noksanlıkları, kanun ve anasözleşme hükümlerine aykırı hareketleri, bunlardan sorumlu olanların bağlı bulundukları organa, üst Birliğe, Tarım-Orman ve Köyişleri Bakanlığına gerekli durumlarda da genel kurula haber

vermekle yükümlüdürler.

Denetçiler, görevlerini gereği gibi yapmamalarından doğan zararlardan dolayı kusursuz olduklarını ispat etmedikçe zincirleme sorumludurlar.

Madde 58-Denetçiler, anasözleşmenin 56. maddesinin (b), (c) ve (h) fıkralarına aykırı hareket etmeleri halinde fiilin önem ve mahiyetine göre bir aydan altı aya kadar hapis ve ellibin liradan beşyüzbin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

DENETÇİLİKTEN ÇEKİLME:

Madde 59-Denetçilerin her zaman görevlerinden ayrılma hakları vardır. Çekilen üye yazılı olarak ayrıldığını, diğer denetçilere ve yönetim kurulu başkanına bildirir. Ayrılanların yerine mevcut denetçilerin çağrısı ile aldıkları oy sayısına ve anasözleşmenin 55.maddesindeki ayrımlara göre yedek üye göreve başlar.

Denetçilerin sayısı üçten aşağı düşer ve yerine geçecek yedek üye de bulunmaz ise; göreve devam eden denetçiler, ilk genel kurul toplantısına kadar görev yapmak üzere anasözleşme hükümlerine uygun nitelikteki kimseleri denetçiler kuruluna seçerler.

Her ne suretle olursa olsun ayrılan denetçilerin görevleri süresindeki sorumlulukları beş bilânço yılı devam eder.

ALTINCI BÖLÜM KOOPERATİF BİRLİKLERİ İLE İLİŞKİLER

BİRLİĞE GİRİŞ, BAŞVURMA ŞEKLİ VE İTİRAZ:

Madde 60-Genel kurul kararı ile kooperatifin gelişmesi, çıkarlarının korunması, denetlenmesi, eğitim yapılması ve kooperatifçilik konularında tavsiyeler alınması gibi hizmetlerin yerine getirilmesi için o bölgede kurulmuş, konuları aynı nitelikte olan 7 veya daha çok kooperatif tarafından kurulan Birliğe ortak olabilir veya bu özellikte Birlik kurulabilir.

Madde 61-Kooperatif, Birlik kurar veya kurulmuş birliğe girmeye karar verirse taahhüt edilecek Birlik sermayesinin miktarı ve ödeme şekli, genel kurulca belirlenir.

Kooperatif, çalışma konuları ile ilgili olarak Birliğin yapacağı tesislere, taahhüdü dışında genel kurulca belirlenecek miktar üzerinden katılabilir.

Madde 62-Kooperatif, Birliğe girmek için, Birliğin anasözleşme hükümlerini bütün hak ve ödevleri ile kabul ettiğini gösteren bir dilekçe ile birlik yönetim kurulu başkanlığına başvurur. Birlik yönetim kurulunun giriş isteğini kabul etmesi ile kooperatif birliğe girmiş olur. Giriş isteği onbeş içinde cevaplandırılmadığı veya red cevabı verildiği takdirde Birlik denetçilerine başvurulur. Birlik denetçileri bu isteği onbeş gün içinde cevaplandıramaz veya red cevabı verirse kooperatif, Birliğin üyesi bulunduğu Kooperatifler Merkez Birliğine, o da mümkün olmazsa Türkiye Milli Kooperatifler Birliğine, Merkez Birliği ve Milli Kooperatifler Birliğinin bulunmadığı hallerde Tarım-Orman ve Köyişleri Bakanlığına başvurabilir.

Madde 63-Kooperatif, Kooperatifler Birliğine girmekle ortaklarına bu anasözleşmedeki yükümlülüklerden fazlasını yükleyemez.

TEMSİLCİLİK:

Madde 64-Birlik genel kurullarında, kooperatif en az üç, en fazla beş yönetim kurulu üyesi tarafından temsil edilir. Temsilcilerden birisine Birlik genel kurulunda oy kullanma yetkisi verilir.

DENETİM VE EĞİTİM:

Madde 65-Kooperatif bağı bulunduğu üst Birlikler tarafından denetlenir ve eğitilir.

Üst Birlik müfettişleri, kooperatif işlemlerinin yürütülmesi, muhasebe usulleri ve uygulaması, defterlerin tutulması, Bilanço ve Gelir-Gider Tablosunun düzenlenmesi gibi hususlarda kooperatifi aydınlatırlar.

Üst Birlik, kooperatifin bütün işlemlerini ve hesaplarını yılda en az bir defa teftiş ettirir. Bu teftiş sırasında kooperatifin amaçlarına aykırı olarak yapılmış işlemlere veya ortak hizmetlerinin yerine getirilmesinde aksaklıklara veyahut kooperatifi zarara sokmuş hareketlere rastlandığı takdirde, teftişe görevli olanlar, bu hususları düzenleyecekleri raporlarda ayrıntılarıyla belirtirler.

Kooperatiflerde görevli bulunanlar, kooperatife ait mal, para ve para hükmündeki kağıtları ve gizli de olsa bunlarla ilgili defter ve belgeleri istenildiğinde müfettişlere, kooperatif kontrolörlerine ve kredi kuruluşlarının denetim görevlilerine göstermek, saymasına ve incelemesine yardımcı olmak, istenilen bilgileri gerçeğe uygun ve eksiksiz olarak vermek ve doğru beyanda bulunmakla yükümlüdürler.

Üst Birlik, bu raporların birer örneğini veya özetini yönetim kuruluna ve ilgili Bakanlığa gönderir. Gerekteğinde, genel kurula ve denetçilere verebilir.

Teftiş raporlarını alan kooperatif organları, gereken kararları ve tedbirleri almaya ve yapılan bu uygulamaların sonuçları hakkında üst Birliğe bilgi vermeğe mecburdurlar.

Kooperatif, üst Birliğin kendilerine yönelik denetim ve eğitim hizmetlerine ait giderlere iştirak eder.

YEDİNCİ BÖLÜM KOOPERATİFİN DAĞILMASI

DAĞILMA SEBEPLERİ:

Madde 66-Kooperatif;

a) Anasözleşmede belirtilen süre, genel kurul kararı ile uzatılmadığı takdirde, (Bunun için genel kurulda bütün ortaklar oyların 4/5 çoğunluğu gereklidir.),

b) Genel kurul kararı ile,

c) İflâsın açılması ile,

d) Diğer bir kooperatifle birleşmesi ve devralması suretiyle birleşmesi (Bunun için genel kurulda fiilen kullanılan oyların 2/3 çoğunluğu gereklidir),

e) Kanunlarda öngörülen diğer hallerde (ortak adedinin kurucu ortak adedinden aşağı düşmesi ile kooperatif organlarının kurulamaması, kooperatifin çalışma konusu dışında veya kamu yararına aykırı çalışma göstermesi, kooperatifin kanuni tanımı dışına çıkması ve kâr peşinde koşan ticari bir şirket hüviyetine girmesi, acze düşmesi gibi hallerde) Tarım-Orman ve Köy İşleri Bakanlığının mahkemeden alacağı karar üzerine,

f) Üç yıl üst üste olağan genel kurulunu yapmaması halinde,

g) Amacına ulaşma imkânının bulunmadığının Tarım-Orman ve Köy İşleri Bakanlığınca tesbiti halinde mahkemeden alacağı kararla,

Dağılır.

Madde 67-Mahkeme veya genel kurulca tasfiye memurları seçilmediği takdirde tasfiye işlerini yönetim kurulu yapar.

Tasfiye kurulu üyelerine, atamayı yapan merci tarafından tesbit edilecek miktarda ücret ödenir.

TİCARET SİCİLİNE BİLDİRME:

Madde 68-İflâsın dışında kooperatifin dağılması, yönetim kurulu veya denetçilerce ticaret siciline tescil ve en çok birer hafta ara ile üç defa ilân ettirilir. İlâna kooperatif alacaklarının belgeleri ile beraber bir yıl içinde başvurmaları gereği yazılır. Bu sürenin başlangıcı üçüncü ilân tarihidir.

TASFİYE MAMELEKENİN PAYLAŞTIRILMASI:

Madde 69-Tasfiye haline giren kooperatifin bütün borçları ödendikten ve ortak pay bedelleri geri verildikten sonra kalan mallar, ortaklar arasında bölüştürülür. Paylaştırma, dağılma anında kayıtlı ortaklar veya hukuki halefleri arasında eşit olarak yapılır.

TASFİYE HALİ:

Madde 70-Kooperatifin diğer bir kooperatifle birleşmesi hali hariç olmak üzere dağılan kooperatif tasfiye haline girer.

Tasfiye haline giren kooperatif, ortaklarla olan ilişkilerinde dahi tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini korur ve ünvanını (tasfiye halinde) ibaresini eklemek suretiyle kullanmakta devam eder.

AZİL:

Madde 71-Genel kurul kararı ile atanmış olan tasfiye memurları yahut bu görevi yapan yönetim kurulu üyeleri, genel kurul tarafından her zaman azledilebilir ve yerlerine yenileri atanabilir.

Ortaklardan birinin isteği ile de mahkeme haklı sebepler dolayısıyla tasfiye işlemini durdurabilir. Yürütmeye memur kimseleri azil ve yerlerine yenilerini atayabilir.

AKTİFLERİ SATMA YETKİSİ:

Madde 72-Genel kurul aksine karar vermedikçe tasfiye memurları, kooperatifin aktiflerini pazarlık suretiyle de satabilirler. Aktiflerin toptan satılabilmesi için genel kurulun kararı gereklidir. Bu karar genel kurulun 2/3 çoğunluğu ile alınır.

TASFİYE İŞLERİ:

İLK ENVANTER VE BİLÂNÇO:

Madde 73-Tasfiye memurları, görevlerine başlar başlamaz kooperatifin tasfiyesinin başlangıcındaki durumunu inceleyerek buna göre envanter defterleri ile bilânçosunu düzenler ve genel kurulun onayına sunarlar. Tasfiye halinde genel kurul toplantılarında nisap aranmaz. Kararlar oy çokluğu ile verilir.

Tasfiye memurları, kooperatif yönetim kurulu ile denetçilerini davet ederek birlikte kooperatifin mali durumunu gösteren bir envanter ile bilanço düzenlerler. Bu düzenleme işinde görevlendirilenler, üyelerinden çalışmaya katılmayanları beklemek zorunda değildirler.

Tasfiye memurları, lüzum görülürse kooperatif mallarına değer biçmek için eksperlere başvurabilirler. Bu şekilde düzenlenen envanter ve bilânço, tasfiye memurlarının huzurunda kooperatif yönetim kurulu tarafından imzalanır. Envanter ve bilançonun imzalanmasından sonra tasfiye memurları dağılma halinde bulunan kooperatifin envanterde yazılı bütün malları ile evrak ve defterlerine el koyarlar.

ALACAKLILARA DAVET VE KORUMA:

Madde 74-Alacaklı oldukları; kooperatif defterleri veya diğer belgelerden anlaşılan ve ikametgâhları bilinen şahıslara duyurma işlemi mahallin örf ve adetlerine göre, diğer alacaklılar

ise; Ticaret Sicil Gazetesinde ilân suretiyle kooperatifin dağılmasından haberdar edilerek alacaklarını beyana çağrılır.

Alacaklı oldukları belli olanlar beyanda bulunamazlarsa, alacaklarının tutarı notere verilir. Kooperatifin henüz vadesi dolmayan borçları ile ihtilaflı bulunan borçlarının karşılığı olan paralar noterde muhafaza edilir.

DEFTERLERİN SAKLANMASI:

Madde 75-(*) Tasfiye sonunda; defter, bilgisayar kayıtları ile kıymetli evraklar, on yıl saklanmak üzere bir notere tevdi edilir.

KOOPERATİFİN ÜNVANINI TİCARET SİCİLİNDEN ÇIKARILMASI:

Madde 76-Tasfiyenin sona ermesi üzerine kooperatife ait ünvânın ticaret sicilinden çıkarılması tasfiye memurları tarafından sicil memurluğundan talep olunur. Bu talep üzerine sicilden çıkarılma durumu tescil ve ilan ettirilir.

TASFİYE KURULUNUN SORUMLULUĞU:

Madde 77-Tasfiye kurulu üyeleri, tasfiye işlerinin bir an önce bitirilmesi için çalışmakla yükümlüdür.

Tasfiye kurulu üyelerinin ana sözleşmenin 40. maddesinin c fıkrasındaki niteliklere haiz olması şarttır. Bunlar hakkında 1163 sayılı Kanunun 62. maddesi hükmü uygulanır.

BİRLEŞME SURETİYLE DAĞILMA:

Madde 78-Kooperatif, bütün pasif ve aktifleri ile diğer bir kooperatif tarafından devralınmak suretiyle dağıldığı takdirde sicilden çıkarma işlemi 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 84. maddesi uyarınca yapılır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM MALİ HÜKÜMLER

USUL:

Madde 79-Kooperatif, muhasebe usulünü, üst birliğin önereceği plân ve yönetmeliklere göre kurar ve kanunen tutulması gerekli defter ve belgeleri tutar ve çalışmalarını iş prensipleri esaslarına uygun olarak düzenler.

HESAP YILI:

Madde 80-Hesap yılı Ocak ayının birinci günü başlar, Aralık ayının son gününde biter. Ancak Maliye ve Gümrük Bakanlığından özel hesap dönemi için izin alınabilir.

DEFTER TUTMA MÜKELLEFİYETİ:

Madde 81-Kooperatif, ekonomik ve mali durumunu borç ve alacak ilişkilerini ve her iş yılı içinde elde edilen neticeleri belirlemek amacıyla kooperatifin nitelik ve öneminin gerektirdiği bütün defterleri (yevmiye defteri, defterikebir, envanter defteri, kasa defteri, ortaklık defteri ve karar defteri gibi) tutmaya mecburdur. Ancak, bilgi işleme geçildiğinde bu husustaki mevzuat hükümlerine göre hareket edilir.

TASDİK ETTİRME VE BEYANNAME VERME MÜKELLEFİYETİ:

Madde 82-81. maddede belirtilen defterler ile bilgi işlemle ilgili belgeler, yönetim kurulunca kullanılmaya başlanılmadan önce kooperatifin bulunduğu yerin noterine tasdik ettirilir.

DOKUZUNCU BÖLÜM
TARIM-ORMAN VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞININ DİĞER
GÖREV VE YETKİLERİ

Madde 83-Tarım-Orman ve Köyişleri Bakanlığı'nın diğer görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Kooperatifin kuruluş ve organizasyonlarına yardımcı olmak,
- b) Gerekğinde teknik ve mali yardımda bulunmak,
- c) Muhasebe sisteminin uygulanmasına yardımcı olmak,
- d) Kooperatifin denetimini yapmak,
- e) Kooperatif yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile memurları hakkında görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı açılan kamu davalarına müdahale talebinde bulunabilmek.

ONUNCU BÖLÜM
ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

SİYASİ FAALİYET YASAĞI:

Madde 84-Kooperatif siyasi maksatlı veya genel güvenlik, asayiş ve kamu düzenini bozmaya yönelik faaliyet gösteremez ve kooperatif faaliyetleri bu maksatlara alet edilemez.

Kooperatif siyasi partilerden ve teşekküllerden veya birinci fıkrada belirtilen faaliyetlerde bulunan kişi ve teşekküllerden herhangi bir surette maddi yardım kabul edemez, bunlara maddi yardımda bulunamaz. Yönetim ve denetim kurulları, kooperatifi temsilen siyasi partilerin yapacakları her türlü toplantılara katılamaz.

Bu madde hükümlerine aykırı hareket eden kooperatif kurucuları, yönetim kurulu başkan ve üyeleri, bu fiil genel kurulda vuku bulmuşsa buna müsamaha eden genel kurul başkanı, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 85-Anasözleşmenin 84. maddesinde öngörülen hürriyeti bağlayıcı cezalar paraya tahvil edilemez.

BİRLEŞME:

Madde 86-Kooperatifin aynı maksatlarla kurulmuş kooperatiflerle birleşmesine Genel kurulca karar verilmesi halinde 1163 Sayılı Kooperatifler Kanununun 84 üncü maddesi hükümleri uygulanır.

KOOPERATİFİN BÖLÜNMESİ VE BÖLGE DEVRİ:

Madde 87-Kooperatifin çalışma alanında açılmış şubelerin gelişme durumlarına göre genel kurulca yeterli ve gerekli görüldüğü takdirde, o bölgedeki ortaklar arasında yeni bir pancar ekicileri kooperatifi kurulabilir. Böyle bir ayrılma halinde, kooperatifin son yıllık bilânçosundaki taşınır ve taşınmaz kıymetler devre esas tutulur. Yedek akçeler kooperatifin ödenmiş sermayesi oranında ayrılan ortakların ödemiş oldukları sermaye paylarına isabet eden tutar üzerinden devredilir.

Kooperatifin çalışma bölgelerinden; başka bir kooperatifin çalışma bölgesine alınan bölgelerdeki ortakların devri de yukarıda belirtildiği şekilde yapılır.

TİCARET KANUNU HÜKÜMLERİNE ATIF:

Madde 88-Bu anasözleşmede aksine açıklama olmayan hususlarda 3476 ve 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu ile bu Kanunun 98. maddesine atfen 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunun genel hükümleri ile Anonim Şirket hükümleri uygulanır.

UYUŞMAZLIK:

Madde 89-Ortaklarla kooperatif arasında ve ortakların kendi aralarında doğacak olan uyuşmazlıklar, öncelikle kooperatif genel kuruluna aksettirilir. Genel kurulca halline imkân bulunmayan uyuşmazlıklar Kooperatifler Kanununun 95. maddesine göre halledilir. Hakem yolu ile de giderilmeyen uyuşmazlıklar için kazai mercilere başvurulur. Üçüncü şahıslarla kooperatif arasında çıkacak uyuşmazlıklar ise kazai mercilerce çözümlendirilir.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

İNTİBAK VE YÜRÜRLÜK HÜKÜMLERİ

Madde 90-Bu anasözleşmeden evvel yürürlükte bulunan Pancar Ekicileri İstihsal Kooperatifi örnek anasözleşmesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 91-Daha önce Pancar Ekicileri İstihsal Kooperatifi Anasözleşmesi ile kurulmuş bulunan kooperatifler, intibaklarını bu anasözleşmeye göre 25.10.1988 tarihinden itibaren iki yıl içinde yapacaklardır.

Madde 92-İşbu örnek anasözleşme, Tarım-Orman ve Köyişleri Bakanlığının 8.2.1989 tarih ve 011 sayılı onayı ile kabul edilmiştir.

(*) Bu maddeler, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın gün, sayılı izni ve tarihinde yapılan Ortaklar Olağan Genel Kurul Toplantısında alınan kararla bu şekilde değiştirilmiş, tarihinde Ticaret Siciline tescil ettirilmiş ve Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinin gün ve sayılı nüshasında ilân ettirilmiştir.